MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro

Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Jos joku siellä Helsingissä kuvittelee, että poliisien päivystyspaikkojen vähentäminen ja hälytysmatkojen pidentyminen lisää turvallisuuden tunnetta, niin on totaalisen väärässä. **POHJALAISEN PÄÄKIRJOITUKSESTA**

Kun 2300 virkamiestä ei riitä

Ympäristöhallinto on valitellut monella suulla viime aikoina resurssien vähyyttä. Ympäristöministeri Ville Niinistö on useampaankin kertaan kertonut, että hallinnonala tarvitsee kipeästi lisää resursseja tehtävistään suoriutuakseen. Myös ympäristöministeriön kansliapäällikkö Hannele Pokka on blogissaan vaatinut lisää voimavaroja ympäristöhallintoon.

Ulkopuolinen voisi kuvitella, että ympäristöhallinto kärsii pahastakin miesvajauksesta. Sen vuoksi on ehkä yllättävää, mikä hallinnonalan todellinen laajuus tänä päivänä on.

Ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus, elykeskukset ja kunnat työllistävät tänä päivänä yli 2 300 ympäristöhallinnon virkamiestä. Tämän päälle tulevat erillisorganisaatiot, kuten Metsähallitus, Tapio, metsäkeskukset ja tutkimuslaitokset.

Kaikissa näissä ja myös muissa organisaatioissa on lisäksi erilaisia projektityöntekijöitä, suunnittelijoita ja koordinaattoreita, joiden kokonaismäärää on lähes mahdotonta selvittää.

Ympäristöhallinto ei kärsi resurssipulasta, se on selvä. Jos 2 300 virkamiestä ei riitä, syy on tehottomissa organisaatioissa ja huonossa johtamisessa. Toinen syy on, että eduskunta ja hallitus ovat syytäneet tarpeetonta lainsäädäntöä, joka luo tarpeettomia töitä.

Tampereen yliopiston julkishallinnon professori Risto Harisalo syyttää (MT 6.6.) lakien määrän lisääntymisestä poliitikkoja väriin katsomatta. ”Kritiikki puuttuu kokonaan. Puolueet kuvittelevat, että vihreys on ainoa tapa lisätä poliittista valtaa”, arvioi professori ympäristöhallinnon räjähtämisen syitä. Ympäristölakien määrä on kasvanut nopeammin kuin muiden lakien määrä.

Totta onkin, että vihreät yksin eivät olisi kyenneet saamaan aikaan sitä hallintohimmeliä, joka ulottuu nyt jokaiseen yritykseen, maatilalle ja kesämökin huussiin. Isoveli on otettu töihin yhteisellä sopimuksella, jossa ovat olleet mukana kaikki. Vihreiden nykysuuntaukselle byrokratian kasvattaminen tosin tuntuu olevan aivan erityinen lempilapsi.

Ympäristönsuojelun nimissä on tehty lainsäädäntöä, joka ei läheskään aina ole toiminut ympäristön parhaaksi. Mikä tahansa pyrkimys on voitu oikeuttaa sillä, että sen on sanottu palvelevan ympäristönsuojelua. Eduskunnassa on voitu viedä läpi suunnilleen laki kuin laki, kun se on vain sinne asti saatu.

Toinen puoli asiassa on ympäristöhallinnon läpinäkymättömyys ja omaehtoinen pöhötystauti. Ympäristöhallinto ei vain toimeenpane vaan myös suunnittelee uusia lakeja – eikä puhdas politikointikaan ole hallinnossa tuntematon piirre. Hallinto on paisunut valtioksi valtiossa.

Ympäristöhallinto työllistää tuhansia virkamiehiä.

Jokainen ymmärtää maalaisjärjellä, että yritys valvoa kaikkia mahdollisia asioita johtaa ennen pitkää resurssipulaan. Jossakin vaiheessa kansalaiset myös kyllästyvät byrokratiaan ja alkavat toimia oman päänsä mukaisesti. Jätevesiasetus oli hyvä esimerkki siitä, mitä tapahtuu, kun terve järki unohtuu.

Ympäristöhallinto on valitellut sitä, että sillä ei riitä väkeä valvomaan kaivoksia ja muita isoja asioita. Jos näin on, on hallinnossa äkkiä käynnistettävä tuuletus, jossa asiat pannaan tärkeysjärjestykseen. Kenties muutama nyt liito-oravan ja ruijannokiperhosen työllistämä virkamies voisi ryhtyä valvomaan kaivospäästöjä.

Ympäristöhallinnosta ei puutu voimavaroja vaan kykyä organisoida asiat. Poliittisen päätöksenteon tehtävänä on katsoa, että hallinnossa tehdään oikeita asioita. Ajatus ympäristöministeriön kehittämisestä superministeriöksi ei ole tästä maailmasta, vaikka se Kataisen hallituksen ohjelmaan onkin kirjoitettu.

Ehkäpä valtionvarainministeriö, joka on toistaiseksi vielä ainoa superministeriö, voisi tehdä tutkimuksen ympäristöhallinnon todellisesta tehokkuudesta. Se voisi tuoda uutta ja hyödyllistä tietoa esiin.

> **Ympäristöhallinto ei kärsi resurssipulasta, se on selvä.**

Pakolle aikalisä

Hallitus etsii uutta vauhtia alkurysäykseen pysähtyneelle kuntaremontilleen. Kokoomuksen ja SDP:n johdolla se löi ensin pöytään uuden mallin sote-palvelujen järjestämisestä. Seuraavana on vuorossa kuntarakennelaki ja kuntien uudet vastaukset palvelujen ja kuntarakenteen järjestämisestä.

Hallituksen malli terveyspalvelujen ajosta kaksiportaiseen järjestelmään tuo edes hieman kaivattua sisältöä karttaharjoitukseen. Samalla hallitus saa aikalisän vaikeaksi paljastuneessa uudistuksessaan.

Käytännössä kyse on hengähdystauosta, jota eniten taisi kaivata kuntaministeri Henna Virkkunen (kok.). Koko soppa oli kaatumassa Virkkusen ja kokoomuksen syliin ikävästi syksyn kuntavaalien alla.

Karttaharjoituksen kouhotuskierros jäi sisällöltään tyhjäksi. Alunperin sanellusta noin 70 kunnan mallista ei puhu enää kukaan, liitospakkoa piilotellaan lain ja selvitysmiesten taakse. Myös aikataulustaan – uudet kunnat vuoteen 2015 – hallitus joutui luopumaan.

Kuntien toinen lausuntokierros ajoittuu vuoden loppuun eli uusille valtuustoille. Kuntavaaleista on hyvää vauhtia tulossa kuntauudistusvaalit, eikä niiden tulos välttämättä helpota hallituksen elämää.

Kaavaillut uudistukset herättävät lähinnä kysymyksiä. Eivätkö lopetettavat sairaanhoitopiirit jo nyt kanna vastuuta kuntien yhdessä järjestämässä erikoissairaanhoidossa? Miksi liittää kuntia, jos tilalle tarvitaan kunnan sisäisiä vaalipiirejä tai kaupunginosavaltuustoja?

Sekavan kuntaremontin lisäksi kansalaisia hämmentää valtion aluehallinnon tuore muuttuminen avien ja elyjen sekamelskaksi. Luonteva maakuntatason päätöksenteko ja paluu vanhoihin lääneihin olisi selkeä parannus.

VIERASYLIÖ

Pyy pientareella ja euro pivossa

Leveitä pientareita tai pajupensaita lohkojen laidoilla on pidetty perinteisesti laiskan isännän merkkinä. Ajat kuitenkin muuttuvat.

Ehjät ja ympäri vuoden kasvipeitteiset pientareet ovat nykyään ympäristötuen perusteltu lähtökohta ruuantuotannon kestävyyden nimissä.

Suomessa keskustelu ympäristötuista on kietoutunut vahvasti vesiensuojelun ympärille. Muualla Euroopassa, Itämeren vaikutuspiiristä pois siirryttäessä, painotetaan tukijärjestelmän tavoitteissa puolestaan voimakkaasti maatalousluonnon monimuotoisuutta.

Oikeilla valinnoilla kumpaakin tavoitetta pystytään edistämään samoin toimin. Tämä tulee huomioida tukijärjestelmän kehittämisessä, mutta käyttökelpoisia työkaluja on tarjolla jo nykyisinkin.

Pientareissa tienestin paikka

Maatalouden ympäristötukeen sitoutuneen viljelijän on jätettävä valtaojan varteen metrin levyinen piennar. Tätä suurempien vesiuomien, järvien ja talousvesikaivojen ympärillä pientareen tulee olla kolmimetrinen. Myös lohkon sisällä olevat kaikki sarkaojat saavat olla pientareineen kolme metriä leveitä, ilman että niistä pitää perustaa omaa kasvulohkoaan.

Pientareet lasketaan kuuluvaksi kasvulohkoon, ja näin ollen sen alalle saa lohkolla viljeltävän viljelykasvin mukaisen ympäristötuen.

Lounais-Suomessa toteutettavan Teho-hankkeen yhteydessä laskettiin pientareitten katetuottoja. Merkillepantavaa on, että laskelmissa todettiin pientareiden olevan lohkon kannattavin osa vielä nykyisilläkin viljan hinnoilla.

Kannattavuus on perua paitsi piennaralan ympäristötuesta, myös vähäisestä hoitotarpeesta, pienistä työkustannuksista ja varsinaisen viljelykasvin viljelyn sekä peltoliikenteen helpottumisesta.

Pientareiden taloudellisen kannattavuuden otaksuisi vauhdittavan niiden perustamista. Nihkeydessä voikin olla enemmän kyse asenteesta ja perityistä tavoista.

Kun aiemmin ruuantuotanto oli jokaisesta aarista kiinni, oli kaikki vähänkään kasvavat pellonkulmat otettava tuotantokäyttöön. Maatalouden tuotantopanosten hintojen noustua ja peltoviljelyssä käytättävien koneiden koon kasvun myötä otaksuisi pientareiden ja vähätuottoisten pellonkulmien jättämisen nurmipeitteiseksi olevan hyvinkin houkutteleva vaihtoehto.

Luontoarvoja ja viljelyhyötyjä

Pientareet ovat monien eläinlajien suoja-, pesintä- ja ruokailupaikkoja. Pientareilla viihtyvät myös pölyttäjille tärkeät kukkivat kasvit, sekä eräät kasvituholaisten luontaiset vihollisset, kuten maakiitäjäiset ja loispistiäiset.

> **Laskelmissa todettiin pientareiden olevan lohkon kannattavin osa.**

Tästä kaikesta on hyötyä viljelyn onnistumiselle ja maatalousluonnon monimuotoisuudelle. Kun pientareilla on elämää, ravintokasveja ja suojaa ympäri vuoden, viihtyy myös peltoriista maisemassa paremmin. Peltopyy on tästä mainio esimerkki.

Pientareet ovat ympäristön suojelemiseksi viljelijälle helpoin, vaikuttavin ja edullisin ympäristönhoitovaihtoehto. Lisäksi pientareita voi peltotöissä käyttää siirtymäajoon ja kääntöpaikkoina.

Ehjien pientareiden avulla voidaan parantaa lohkojen työmenekkiä suoristamalla hankalia pellonmutkia.

Pientareet ovat näkyvä osa maisemaa, joihin viljelyyn vihkiytymättömänkin matkaajan katse helposti kohdistuu. Ne ovat tärkeä pala vastuullisen maataloustuotannon imagoa ja ympäristötukien hyväksyttävyyttä suuren yleisön silmissä.

Peruslohkolle piennarkehys

Ympäristötukea on syytetty monimutkaisuudesta. Kuitenkaan kaikkia ympäristötuen helppojakaan kortteja monimuotoisuuden ja vesiensuojelun nimissä ei ole käännetty.

Erityisesti monimuotoisuuspiennar on yhä varsin tuntematon käsite usealle viljelijälle. Useimmiten pientareet mielletään perustettaviksi vain vesiuomien varsiin, vaikka koko nykyisen tukikauden ajan on ympäristötuessa ollut tarjolla myös lohkon kaikille reunoille sijoitettava monimuotoisuuspiennar.

Tavallisesta pientareesta poiketen voi monimuotoisuuspiennar olla keskimäärin kolme metriä leveä, ja sen voi sijoittaa lohkon mille reunalle tahansa ilman erillisen kasvulohkon perustamista.

Halutessaan viljelijä voi kehystää vaikka koko lohkon nurmikaistoilla ja saada näin järkeistettyä lohkon muotoa.

Joillekin viljelijöille riista-elinympäristöjen ylläpito tai kulkuväylä lohkon reunaa pitkin voivat olla motivaationa perustaa monimuotoisuuspiennar.

Monimuotoisuuspiennar voidaan kylvää pysyvällä heinä- tai niittykasviseoksella, ellei siinä luontaisesti sellaista jo perustamisen yhteydessä kasva. Hoitovelvoitetta ei ole, mutta pensoittumaan aluetta ei saa päästää.

Luonnon monimuotoisuuden sekä peltoriistan kannalta erityisen hyödyllisiä monimuotoisuuspientareet ovat laajoilla avoimilla peltoaukeilla tai hiekkapohjaisilla etelänsuuntaan viettävillä metsänlaitojen pelloilla.

Ojan varren puskat – raivata vai ei?

Riistalle ja monimuotoisuudelle ojanvarsien pensaat ja vesakko ovat pelkästään eduksi, mutta viljelyn tuottoa ne eivät saa haitata eivätkä peittää arvokkaita maisemia.

Poisraivaamisen velvoitteista on viljelijöiden keskuudessa epätietoisuutta. Kun kyse on kasvulohkon alaan sisältyvästä pientareesta reunaojan tai sarkaojan varrella, on pientareelle kasvava vesakko pidettävä aisoissa.

Suomalainen tulkinta tästä toteaa käytännössä, että yli kaksivuotiaita tai puoltatoista metriä korkeampia pensaita ei näillä pientareilla sallita. Tämä on paikoin johtanut ajatukseen, että pensaikko ja puusto tulisi pitää poissa myös leveydeltään yli kolmimetrisistä ojista, jotka eivät pellon kirjoihin kuulu. Näin ei kuitenkaan ole.

Lohkoon kuulumattomilla pientareilla pensaita voi olla, ja kohteiden maisemanhoitoon voi hakea tukea ympäristötuen erityistuen kautta. Samalla voi suosia vaikkapa kookkaampia pajupensaita harvinaistuvan peltosirkun tai maataloudelle tärkeiden pölyttäjähyönteisten tarpeisiin.

KIMMO HÄRJÄMÄKI
SAKARI MYKRÄ
Agronomi Kimmo Härjämäki työskentelee agroekologian asiantuntijana Luonnon- ja riistanhoitosäätiössä. FM Sakari Mykrä on säätiön asiamies.

PÄIVÄN KUVA

VEIKKO NIITTYMAA

Huvitus palasi kotiin

Huvitus-omenan syntyseudulla juhlittiin sunnuntaina kotimaisen omenan kantaäidin paluuta kotikonnuilleen.
Pöytyän Yläneeltä löytynyt kituva omenapuu varmistui geenitestissä Huvitus-lajikkeen emäpuuksi.
Tutkimusmestari **Hilma Kinnanen** MTT:ltä Piikkiöstä istutti alkuperäisen Huvitus-puun lehdestä kasvatetun taimen Yläneen museomäen puutarhaan sunnuntaina.
Istutuksen onnistumista seurasi **Heikki Lehtonen**, joka on Huvitus-tilan pitkäaikaisen puutarhurin poika. Sää suosi istutusta, sillä satoi ja oli koleaa.
Huvitusta on käytetty runsaasti omenan jalostuksessa ja se löytyy lähes kaikkien kotimaisten lajikkeiden sukupuusta.

KOLUMNI: JARMO PALOKALLIO

Ennen oli kaikki paremmin

Aina on ollut ihmisiä, joiden mielestä ennen kaikki oli paremmin. Kesät hehkuivat lämpöä, autot olivat autoja ja Kekkonen tiesi, mitä tehdään.

Kirjailija Tuomas Kyrö on osunut mielensäpahoittajalla todelliseen kultasuoneen, sillä sellainen asuu meidän jokaisen sisällä. Ja iän myötä muistot sen kun kultautuvat.

Mielensäpahoittajat ovat kuitenkin väärässä. Harva asia oli oikeasti ennen paremmin. Jopa suuri osa kesistä oli nykyisiä kylmempiä. Autoista puhumattakaan. Ne olivat alkeellisia ja turvattomia.

Turha on haikailla edes vapaiden nopeuksien perään. Silloisella autokalustolla niistä ei ollut hyötyä. Jos joku yritti, jälki muuttui nopeasti rumaksi.

Eikä presidentti Kekkosen aikaakaan kannata haikailla takaisin. Silloin maailma tosin oli yksinkertaisempi kuin nykyään, mutta ulkopolitiikan kovat reunaehdot puristivat ilman pois myös sisäpolitiikasta.

Kovin köyhää oli elämä 80-luvun kynnykselle asti. Suomen hyvinvointi rakennettiin niin ankaralla työllä, ettei sitä nykypolvet ymmärrä. Ikävä sitä ei tule.

> **Mielensäpahoittajat ovat väärässä.**

jarmo.palokallio@maaseuduntulevaisuus.fi

Vaikka lähes kaikki asiat ovat nyt oikeasti paremmin kuin ennen, jotain hyvää on silti hukattu matkan varrella.

Kekkonen oli oikeassa vaatiessaan vaurastumiseen malttia. Hyvinvointia ei rakennettu päivässä ja sen edellytyksenä oli kansallinen yksimielisyys tavoitteista.

Nyt tuollaiset suuret näyt puuttuvat. Kaikki halutaan heti ja itselle tai ainakin omalle firmalle.

Äärimmilleen viety ahneus johtaa typeriin päätöksiin. Kemijärvelle aikanaan leipää tuomaan suurin uhrauksin rakennettu, hyvin pidetty ja kannattava sellutehdas lakkautetaan, koska yhtiö saa vielä suuremmat voitot Etelä-Amerikasta.

Nokiaa pidettiin liian pitkään sampona, joka takoi rikkauksia tyhjästä. Nyt sen varaan rakennetut riemuvuodet ovat ohitse.

Saa nähdä, miten kauppatase saadaan takaisin tasapainoon, kun perusteollisuus on päästetty näivettymään. Vientiponnisteluja vaikeuttaa rikkidirektiivistä tuleva kipeä isku omaan nilkkaan.

Sen periaatteet hyväksynyt hallitus ei taatusti tiennyt mitä teki. Nykyinen taas sanoo, ettei mitään ole enää tehtävissä.

Siltä osin poliittista vastuuta ei kanna kukaan. Mutta sehän ei ole uutta. Ja siitä voi hyvällä syyllä pahoittaa mielensä.

Jos oikein tarkkaan katsotaan, vanhassa tekniikassakin oli puolensa. Siksi kaikkien vanhojen koneiden kimpussa riittää harrastajia.

Kyse ei ole siitä, että kukaan oikeasti haluaisi käyttää vanhoja moottorisahoja, traktoreita tai autoja. Ne ovat muuttuneet harrastevempaimiksi, mihin ne soveltuvat oivallisesti.

Niiden valttina on yksinkertainen ja hallittavissa oleva tekniikka. Vanhaa autoa ei tarvitse ajaa lampunvaihdon takia merkkihuoltoon nollattavaksi.

Sen suurempaa järkeä en vanhojen rassien rustaamiseen keksi.

Ja siksi suuntaan itsekin pojan kanssa töiden jälkeen autotallille. Työnnämme sieltä ulos vuoden 1971 Opel Commodoren, joka tarvitsee uuden bensapumpun, startin ja jarrut ja varmaan paljon muutakin.

En tiedä, saammeko sitä koskaan kulkemaan, mutta sen kanssa touhutessa voi silti uskotella, että ainakin jotkut asiat olivat ennen oikeasti paremmin ja kauniimmin.

LEHTIKATSAUS

luottamus ta… elpyi elokuussa … notkahduksesta tote… kavalaa hiu…

Kesätyötä ei löydy helposti

Kesätyön hankkiminen on nykynuorille helpommin sanottu kuin tehty, kirjoittaa **Uusimaa**.
”Kova maailma voi lannistaa kesätyön hakijaa. Kun pakit on saanut kymmenestä kohteesta, into yhdennentoista hakemuksen tekoon laantuu. Lannistua ei kannattaisi. Ensimmäisen kesäduunin kohdalla ei kannata pitää turhan korkeata kynnystä.”

”Kesätöiden puuttuminen on joka tapauksessa ongelma. Suomalaiselle työelämälle ja nuorille itselleen ei ole hyväksi, jos ensimmäinen kosketus työelämään saadaan vasta yli 20-vuotiaana, jos silloinkaan. Työelämän pelisääntöjen oppiminen on silloin monelle vaikeaa, sillä toimettomuuden kulttuuri istuu monella syvässä.”

Ilmastotoimiin tarvitaan tehoa

Tavallinenkin ihminen voi hillitä ilmastomuutosta, kirjoittaa **Helsingin Sanomat**.
”Ilmastonmuutoksen hillitseminen vaatii, että maat pystyvät irrottautumaan kansallisista huolenaiheistaan sekä sopimaan päästörajoituksista. Samaan aikaan tarvitaan alueellisia toimia ja kansallista ilmastopolitiikkaa.

Suomessa päästöjen vähentämistä on mietitty lähinnä energiantuotannon näkökulmasta, vaikka esimerkiksi kunnissa ja kodeissa olisi mahdollisuuksia isoihinkin vähennyksiin yksinkertaisilla toimilla. Tämän on osoittanut Kohti hiilineutraalia kuntaa -hanke, jossa mukana olevat mallikunnat ovat päässeet hyvään vauhtiin.”

Kaikkien maisemassa

Lapin Kansa muistuttaa, että tuulivoimala on kaikkien maisemassa, mikä pitäisi lupa-asioita valmisteltaessa muistaa.

”Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (yva) tarkoituksena on varmistaa, että kansalaiset saavat osallistua ja vaikuttaa sellaisten hankkeiden suunnitteluun, joilla on ympäristövaikutuksia. Tuulivoimaloiden rakentamisella – jos millä – on vaikutusta niidenkin ihmisten elinympäristöön, jotka eivät kaavoitusprosessissa ole asianosaisia.

Tuulivoimalainvestoijat markkinoivat mielellään niiden kiinteistöverotuottoja, maanomistajille maksettavia korvauksia ja työllisyysvaikutuksia.

Verot menevät kuntien ja valtion kassaan, maanomistajia harvoin on muutamaa enempää ja työllisyyskin jää asennusvaiheen muualta tulleiden asentajien työllistämiseen. Maisemahaitta jää kaikkien harmiksi niin kauan kun tuulivoimalat siinä näkyvät.

Tuulivoimaloita rakennetaan joka tapauksessa lähivuosina satoja. Toivottavasti pääasiassa meren rannalle.

Jos Lapin tuntureille, täällä asuvilla – ja muillakin – pitää olla mahdollisuus sanoa mielipiteensä ennen rakennuslupien myöntämistä.”